

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره چاپ ۱۲۹۰

شماره ثبت ۵۴۰

دوره دهم - سال سوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۷/۱۱/۳۰

یک فوریتی

اعاده اموال نامشروع و اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی

(دوفوریت این طرح در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۴

به تصویب نرسید.)

کمیسیون‌های ارجاعی

اصلی: قضائی و حقوقی

فرعی: آموزش، تحقیقات و فناوری - اقتصادی - امنیت ملی
و سیاست خارجی - بهداشت و درمان - عمران -
فرهنگی - کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۱۸۴ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود.

مقدمه (دلایل توجیهی):

مطابق اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی «دولت موظف است ثروتهای ناشی از غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمینهای موات و مباحات اصلی، دائر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجراء شود.»

هر چند مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۶۳/۶/۲۵ قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی را در (۱۴) ماده به تصویب رسانده است، لیکن فضای حاکم بر آن زمان به گونه‌ای بوده است که اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) را بیشتر به مسؤولان و کارگزاران قبل از پیروزی انقلاب معطوف کرده‌اند و هم در مقام قانونگذاری و هم در مقام عمل از ظرفیت اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی برای پیشگیری از

فساد و شکاف طبقاتی و ویژه‌خواری و سوءاستفاده از مقام و موقعیت شغلی استفاده نشده است.

اجرای صحیح اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی نسبت به کلیه مسؤولان حکومتی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی سمت داشته‌اند می‌تواند ضمن افزایش اعتماد و امید مردم به مسؤولان حکومت و اثبات اینکه اکثریت مدیران و مسؤولان حکومت در قوای سه‌گانه و سایر دستگاه‌های حکومتی از سلامت لازم برخوردارند زمینه برخورد با عده‌ای از سوء استفاده‌کنندگان از بیت‌المال و غارت‌کنندگان اموال ملت را نیز فراهم می‌سازد و این حقیقت را برای ملت ایران ثابت می‌کند که مجلس شورای اسلامی اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی و اعاده اموال نامشروع را صرفاً برای کارگزاران حکومت شاه تجویز نکرده است بلکه این اصل مترقی برای مقامات و مدیران پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز کاربرد خود را دارد. بر این مبنا با توجه به تأکیدات دین مبین اسلام و کلمات امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) که فرمودند: «ان الله تعالی فرض علی ائمة الحق أن یقدروا انفسهم بضعفة الناس کیلا یتبیغ بالفقیر فقره»

«خداوند بر پیشوایان جامعه اسلامی واجب کرده است که خود را با ضعفای مردم بسنجند تا فقرا به دلیل فقرشان طغیان نکنند.» و نیز تأکیدات حضرت امام خمینی (رحمه‌الله‌علیه) مبنی بر ضرورت پاکدستی مسؤولان و مدیران جمهوری اسلامی و تأکید رهبر معظم انقلاب بر

ضرورت اصلاح‌گری در مبارزه با فساد، تبعیض و فقر، پس از جلسات متعدد با کارشناسان حقوقی طرحی آماده شده است که بر اساس آن قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی به کلیه مقامات، مسؤولان و مدیران در قوای سه‌گانه و همه منصوبان مقام معظم رهبری تسری یابد و قوه قضائیه همانگونه که موظف بوده است اموال نامشروعی که مسؤولان و کارگزاران زمان شاه تحصیل کرده‌اند به صاحب حق یا بیت‌المال برگرداند اکنون موظف باشد که بر اساس اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی و قانون نحوه اجرای آن اصل اموال نامشروعی که احیاناً مسؤولان و کارگزاران پس از پیروزی انقلاب اسلامی تحصیل کرده‌اند را نیز به صاحب حق یا بیت‌المال برگرداند. علی‌هذا طرح اعاده اموال نامشروع و اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی با قید دو فوریت تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌شود:

دهقانی نقندر - ابوترابی - عبادی - سالک کاشانی - طباطبایی نژاد -
 محمداسماعیل سعیدی - فلاحتی - آزادی خواه - فولادگر -
 شیران خراسانی - عباس گودرزی - خجسته - امیرآبادی فراهانی -
 سیدامیرحسین قاضی زاده هاشمی - حسین زاده بحرینی - نوروزی -
 اسماعیلی - علی ابراهیمی - کرم پورحقیقی - سعیدی مبارکه -
 کوچکی نژادارم ساداتی - سلحشوری - ترکی - علی اکبر کریمی -
 موسوی لارگانی - محمد ابراهیم رضایی - علیرضا سلیمی - ابطحی -
 ساداتی نژاد - هاشمی تختی نژاد - نقوی حسینی - پژمانفر - ساعدی -
 شیویاری - اعزازی ملکی - شرفی - نوری - کریمی قدوسی - خادم -

شکری - سید حمید رضا کاظمی - کامران - نظر افضلی - زاہدی -
 حسونند - ذوالنوری - اسمعیلی - علیرضاییگی - حاجی دلگانی -
 صباغیان بافقی - گیلانی - وقفچی - جاسمی - رستمیان - محمدیان -
 بہرام نیا - فرہنگی - رنجبرزادہ - خادمی - چنارانی - خدا بخشی -
 سید احسان قاضی زادہ ہاشمی - کاظم نسب - کمالی پور - خضری -
 ظاہری عبدوند - نیکفر لیا لستانی - پاپی زادہ پالنگان - شریعت نژاد -
 رضا زادہ - زارعی - منصوری - بابایی صالح - ہمتی -
 محمودی شاہ نشین - زارع - ملکشاہی راد - محمد رضا رضایی -
 حسینی کیا - حضرت پور طلا تپہ - قاضی پور - مسعود گودرزی - رضا
 کریمی - الہ قلی زادہ - ملکشاہی - حاجی بابایی - دھقانی فیروز آبادی -
 حسینی شاہرودی - حسن نژاد - سید احسن علوی - خالدی سردشتی -
 محمدی (قزوین) - جمالی نوبند گانی - بنایی - طاہر خانی - احمد مرادی -
 جلیلی - مقصودی - قوامی - نگہبان سلامی - نانو اکناری - طیار - نادری -
 صادقی - مصری - پور مختار - عباسی - انارکی محمدی - حسینعلی
 شہریاری - شریف پور - پورا براہیمی داورانی - سید حسین افضلی -
 دلخوش اباتری - محمد حسینی - پور بافرانی - داداشی - بدری -
 سبحانی فر - کشت زر - کعبی - کواکیان - کولیوند - اصغر سلیمی - محبوب -
 حمدالہ کریمی - نیاز آذری - علی کاظمی - گل مرادی - سلام امینی - وحدتی -
 فلاح پیشہ - بہادری - نوبخت حقیقی - رحیمی جہان آبادی - باستانی -
 سمیہ محمودی - فرشادان - رضیان - اسدی کرم - برومندی - فرمند -
 ناصر نژاد - بت کلیا - علیزادہ - جعفر پور - مسعودی - فیضی -
 ربیعی فرادنبہ - نیکزادی پناہ - دہمردہ - حاتمیان - بیگدلی - زر آبادی -

کیان پور - کبیری - خاتمی - کوسه غراوی - شاعری - ادیانی -
 کاظم زاده - برزگر کلشانی - مختار - سید حمزه امینی - علی قربانی -
 علیرضا ابراهیمی - خسته بند - لاهوتی - محسن بیگری - منصور مرادی -
 جمالی سوسفی - ابرامیان - دامادی - سامری - جعفرزاده ایمن آبادی - خالقی -
 بختیار - بهمنی - سیده فاطمه ذوالقدر - سروش - سیدمصطفی ذوالقدر -
 داودی - یوسف نژاد - صفری - فریدون احمدی - سیدمحسن علوی -
 کوهکن - حسن بیگی - سلیمانی - عبدالهی - اکبریان - لطفی - کرد -
 آقاپورعلیشاهی - قره خانی - حمزه - عابدی - شریفی - مقدسی - محمد عزیزی -
 سعادت - احمدی لاشکی - امینی فرد - تاج گردون - اختیاری کسنویه یزد -
 مفتوح

عنوان طرح:

اعاده اموال نامشروع و اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی

ماده ۱- احکام مقرر در مواد (۵) تا (۱۴) قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی شامل رؤسای قوای سه گانه، معاونان و مشاوران آنها، وزراء، معاونان و مشاوران آنها، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداران و معاونان آنها، شهرداران و معاونان آنها، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، اعضای شورای نگهبان، رئیس و معاونان دفتر مقام رهبری و مشاورین ایشان و کلیه منصوبان مقام رهبری و کلیه فرماندهان نیروهای مسلح درجه سرتیپ دو و بالاتر و سایر مسؤولان موضوع قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۸/۹ از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی می شود.

تبصره ۱- دادستان و مقام صالح قضائی ذی ربط می‌توانند حکم مقرر در این ماده را نسبت به ذی‌حسابان دستگاههای اجرائی، کارکنان سازمان امور مالیاتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری، وزارت راه و شهرسازی و سازمان امور گمرک، شهرداری‌ها، کارکنان مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، بانکها و بیمه‌های دولتی و سازمان اوقاف و امور خیریه اعمال کنند.

تبصره ۲- همسر، فرزندان و کلیه کسانی که از طریق ارتباط با مقامات و مسؤولان موضوع این ماده و تبصره (۱) آن منفعت مالی کسب کرده‌اند مشمول این قانون هستند.

ماده ۲- حکم ماده (۱) و تبصره‌های آن نسبت به کلیه رؤسا و مدیران مؤسسات و شرکتهایی که بخشی از سرمایه آنها متعلق به دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران باشد یا به نحوی از انحاء از اعتبارات دستگاههای مذکور یا بودجه عمومی استفاده کنند و رؤسا و مدیران دانشگاه آزاد اسلامی نیز جاری است.

ماده ۳- اموال نامشروع، اموالی است که از طریق رفتار مجرمانه یا غیرقانونی یا سوءاستفاده از مقام و موقعیت شغلی یا اطلاعات ناشی از جایگاه و اعمال نفوذ برخلاف حق تحصیل شده باشد.

ماده ۴- سازمان بازرسی کل کشور، دیوان محاسبات کل کشور، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ادارات و دفاتر آنها در سراسر کشور مکلفند اطلاعات خود در خصوص ثروتهای نامشروع افراد مشمول این قانون را به قوه قضائیه یا مرکز یا مرجعی که قوه قضائیه برای اجرای این قانون معین می‌کند اعلام کنند.

همچنین کلیه رؤسا، مدیران و کارکنان دستگاههای مندرج در ماده (۱) این قانون موظفند اطلاعات خود در خصوص ثروتهای نامشروع افراد مشمول این قانون را به یکی از دفاتر و ادارات مراجع چهارگانه مندرج در این ماده و یا به رئیس کل دادگستری استان و یا به مرکز یا مرجعی که قوه قضائیه در هر استان برای اجرای این قانون تعیین می کند اعلام نمایند. استنکاف از اجرای این ماده مستوجب حبس تعزیری درجه شش یا انفصال موقت از خدمات دولتی و عمومی به مدت شش ماه تا دو سال و منع اشتغال در بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری خواهد بود.

ماده ۵- قوه قضائیه یا مرجعی که برای اجرای این قانون تعیین می شود موظف است حداکثر هر سه ماه یکبار گزارش مشروح اجرای این قانون را از طریق رسانه ملی به اطلاع عموم مردم برساند.

ماده ۶- از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون تحصیل هرگونه منفعت و امتیاز مادی ناشی از اعمال نفوذ بر خلاف حق یا سوءاستفاده از مقام و موقعیت شغلی توسط کارکنان کلیه دستگاههای مندرج در ماده (۱) این قانون و یا سوءاستفاده از اطلاعاتی که با توجه به سمت یا هرگونه رابطه با مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان دستگاههای مندرج در ماده (۱) این قانون در دسترس افراد قرار می گیرد ویژه خواری (رانت) محسوب می شود و در صورتی که از هر یک از طرق مذکور در این ماده مالی تحصیل شود، تحصیل کننده مال و ارائه دهنده اطلاعات علاوه بر ضبط اموال تحصیل شده به حبس درجه پنج یا جزای نقدی معادل دوبرابر اموال یا وجوه تحصیل شده یا به هر دو مجازات محکوم می شوند.

ماده ۷- آیین نامه اجرائی این قانون ظرف مدت سه ماه به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

هیأت‌رئسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (۴)

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر

معاونت قوانین در مورد طرح اعاده اموال نامشروع و اجرای اصل چهل و

نهم (۴۹) قانون اساسی تقدیم می‌شود.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌شود:

۱- سابقه تقدیم:

ماده ۱۳۰ - قبلاً تقدیم نشده است.

- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در مجلس / کمیسیون (موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک:

با تغییر اساسی با تقاضای کتبی ۵۰ نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

پیش از انقضاء شش ماه بدون تغییر اساسی

با انقضاء شش ماه با تقاضای کتبی کمتر از ۵۰ نفر از نمایندگان

مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می‌باشد.
 نمی‌باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

رعایت شده است.

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف- ماده ۱۲۷-

اول- حداقل امضاء لازم (۱۵ نفر) دارد.
 ندارد.

دوم- موضوع و عنوان مشخص دارد.
 ندارد.

سوم- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد
 ندارد

چهارم- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد.
 ندارد.

ب- ماده ۱۳۸- طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان ماده واحده مواجه با ایراد نمی‌باشد.
 بیش از یک موضوع مواد متعدد می‌باشد.

۴- در اجرای بند (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور
مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:

اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ندارد.

■ دارد، اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

دوم: از نظر سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز مغایرت ندارد.

□ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.

□ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

چهارم: از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف- طرح تقدیمی با قانون آیین‌نامه داخلی مجلس مغایرت ندارد.

□ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب- ماده ۱۴۰- رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.

□ نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ج- ماده ۱۸۱- موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی‌شود و نیاز به $\frac{2}{3}$ رأی نمایندگان ندارد.

□ می‌شود $\frac{3}{4}$ دارد.

تعداد یک برگ اظهار نظر به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیرکل تدوین قوانین

۵- طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند (۵) اصل (۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
 دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

- ۱- ماده (۱) این طرح در خصوص تعیین تکلیف نسبت به نیروهای مسلح و نهادهای زیر نظر رهبری بدون اذن ایشان مغایر اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی است.
- ۲- در عنوان طرح، عبارت «و اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی» حذف شود.
- ۳- مصادیق موضوع ماده (۲) به جای اینکه در قالب یک ماده جداگانه ذکر شوند، در همان ذیل ماده (۱) آورده شوند.
- ۴- پیشنهاد می‌شود در ماده (۴)، حراست‌های دستگاه‌های اجرایی نیز به عنوان یکی از سازمان‌ها و نهادهای اعلام‌کننده جرم اضافه شود.
- ۵- در ماده (۶)، عبارت «از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون» زائد است.